

Niemand kan etsen zoals Constant kan etsen

Grafisch werk in Cobra Museum Amstelveen

KEES KEIJER

AMSTERDAM - Etsen is eigenlijk net schilderen. Het begint met een vlekje of een lijntje en langzaam ontstaat er iets moois. Constant, vaak in één adem genoemd met Appel en Corneille, laat in het Cobra Museum zijn grafisch werk zien.

Als Constant met zijn zwarte hoed en lange donkere jas over het wonderige plein voor het Cobra Museum komt aanlopen, ziet hij er wat je noemt gesoigneerd uit. Zijn vierde vrouw, Trudy van der Horst, die hem vergezelt, ontpopt zich als grootste fan én kenner van zijn werk. Zij stelde onlangs een boek samen over het grafische werk van Constant. Herhaaldelijk vult ze Constant aan als het geheugen van de oude meester hem even in de steek laat. En natuurlijk is Tikus van de partij, Constant's bastaardhondje met wie hij nóg onafscheidelijker leeft.

In Nederland staat de man die in 1920 geboren werd als Constant Nieuwenhuys vooral bekend als een van de oprichters van de Cobra-beweging. Het tijdperk ligt inmiddels ver hem. Contact met bijvoorbeeld Karel Appel en Corneille heeft hij dan ook niet: "Ik zie ze af en toe op speciale gelegenheden, verder niet."

Schilder Constant (Nieuwenhuys), met Tikus, in het Cobra Museum

FOTOPETER ELENBAAS

Begin jaren vijftig begon Constant zich steeds meer te interesseren voor de architectuur. Dit culmineerde in zijn grootse project *New Babylon*. Tien jaar werkte Constant als een bezetene aan een reeks maquettes, tekeningen, schilderijen

en etsen en hield hij lezingen over zijn idealistische stad. *New Babylon* was bedoeld voor de *homo ludens*, de spelende mens, die zich bevrijd wist van de noodzaak tot arbeiden en dus eindeloos in labyrintische ruimtes kon ronddwalen. Maar aan het begin van de jaren zeventig doofde zijn project als een nachtkoers.

Constant kroop weer achter zijn schildersezel, om dit tot op de dag van vandaag vol te houden. "Als je ouder wordt, ga je spaarzamer met je tijd om," zegt de bijna 84-jarige kunstenaar bedachtzaam. Dus doet hij nu wat hij het liefst doet: schilderen. Elke dag. Hij schildert grote, kleurrijke doeken. Sommige blijven jaren op de ezel staan voordat ze door hun maker als voltooid worden beschouwd.

Vlekken

Rode draad in de loopbaan van Constant is zijn grafiek. Met enige regelmaat wijdt hij zich aan het maken van prenten in oplage. Aanvankelijk duiken vooral beelden uit de oorlog op in zijn etsen en litho's. "Dat begon pas toen de oorlog voorbij was," zegt Constant. "Tijdens de Duitse bezetting heb ik helemaal geen oorlogsschilderijen gemaakt."

Na het zien van de ravage in het naoorlogse Londen ging Constant zich steeds meer in stedenbouw en architectuur interesseren. Zijn weerzin tegen het functionalisme van Le Corbusier vond uiteindelijk zijn weerslag in *New Babylon*, in de grafiektenoonstelling vertegenwoordigd door prachtige kleine etsen die doen denken aan fotocollages. Constant's immense gebouwen op grote pijlers lijken op enor-

me doelhoven, waar mobiele ladders de spelende mens toegang geven tot nieuwe perspectieven.

Het project wordt volgens de maker zelf nog steeds niet helemaal begrepen. "Dat begint al bij de naam. Die kun je niet vertalen in *Nieuw Babylon*, zoals men in Nederland altijd doet. Het is *New Babylon*, zoals New Delhi of New Orleans. Toch zijn mijn ideeën werkelijkheid geworden, want tegenwoordig heeft men veel meer vrije tijd en we zijn ook steeds mobieler geworden, zoals ik heb voorspeld."

Constant's werkwijze wordt in de tentoonstelling aanschouwelijk gemaakt door een reeks proefdrukken die het ontstaan van een ets laten zien. Constant: "Ik begin eigenlijk met een paar vlekken. Langzaam ontstaan er twee figuren en op de laatste druk staan er twee vechtende mannen op het papier. Het is eigenlijk net als met schilderen. Het begint met hier en daar een vlekje of een lijntje en langzaam ontstaat er een voorstelling."

Voor sommige etsen hanteerde de kunstenaar nogal onconventionele technieken. Zo schilderde hij voorstellingen van een beer en een vosje direct in de koperplaat, met een kwastje en bijtend salpeterzuur. "Daardoor zie je niet wat je doet, want er verschijnen alleen waterkleurige vlekken op koper," zegt Constant.

"Dat is echt een technisch hoogstandje, hoor. Je kunt gerust zeggen dat er niemand zo geëst heeft als ik."

Constant, een keuze uit het grafisch oeuvre. Cobra Museum, Sandbergplein 1, Amstelveen. Philippe Dagen en Trudy van der Horst, Constant. Grafiek, Waanders. 45 euro.

ADVERTENTIE

PANAMA*